

Yurak ishemik kasalligi, surunkali buyrak yetishmovchiligi va 2 tip qandli diabet bilan og‘rigan bemorlarni hayot sifati xususiyatlarini o‘rganish

Shoymurodova Gulasal Baxtiyor qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Terapiya : xalq tabobati

1-bosqich magistranti

Nuritdinova Sevara Karimovna

Tulyaganova Dildora Karimovna

Annotatsiya: Yurak ishemik kasalligi, surunkali buyrak yetishmovchiligi va 2 tip qandli diabet bemorlarning hayot sifatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan kasalliklar to'plamidir. Ushbu kasalliklar bir-biri bilan o'zaro bog'liq bo'lib, bemorlarning umumiy salomatligi, psixologik holati va hayot sifatini sezilarli darajada pasaytiradi. Ushbu maqolada ushbu kasalliklarning har biri va ularning birgalikdagi ta'siri, shuningdek, bemorlarning hayot sifatini o'rganish masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Yurak ishemik kasalligi, surunkali buyrak yetishmovchiligi, qandli diabet, yurak, qon aylanish tizimi muammolar, xayot sifati xususiyatlari.

Yurak ishemik kasalligi yurak qon tomir tizimining muhim kasalliklaridan biridir. Bu kasallik yurak mushaklariga qon yetkazib beruvchi tomirlarning torayishi yoki to'silishi natijasida yuzaga keladi. Natijada, yurak mushaklari kislorod va oziq moddalardan mahrum bo'ladi, bu esa yurak faoliyatining pasayishiga olib keladi. Yurak ishemik kasalligi bemorlarning jismoniy faolligini cheklaydi, shuningdek, yurak xurujlari va boshqa asoratlar xavfini oshiradi. Bu esa bemorning hayot sifatini pasaytiradi, chunki bemorlar ko'pincha og'riq, charchoq va depressiya holatlarini boshdan kechirishadi. Surunkali buyrak yetishmovchiligi buyraklarning normal ishlashini ta'minlay olmaydigan holatdir. Bu kasallik natijasida organizmda toksinlar to'planadi, suyuqlik muvozanati buziladi va elektrolitlar darajasi o'zgaradi. Bemorlar ko'pincha dializga muhtoj bo'lishadi, bu esa ularning hayot sifatini yanada pasaytiradi. Surunkali buyrak yetishmovchiligi bo'lgan bemorlar jismoniy va ruhiy jihatdan qiyinchiliklarga duch kelishadi, chunki dializ jarayoni ularning kundalik hayotini sezilarli darajada cheklaydi. Bemorlar ko'pincha ovqatlanish, jismoniy faollik va ijtimoiy hayotda cheklovlarga duch kelishadi.[1]

2 tip qandli diabet esa insulinning yetarli darajada ishlab chiqarilmasligi yoki organizmning insulinga nisbatan to'g'ri javob bera olmasligi natijasida yuzaga keladi. Bu kasallik qon shakarining doimiy ravishda oshishiga olib keladi, bu esa ko'plab asoratlar va sog'liq muammolariga sabab bo'lishi mumkin. Diabetdan azob chekayotgan bemorlar ko'pincha ko'rish qobiliyatining pasayishi, nerv tizimi muammolari va yurak-qon tomir kasalliklari kabi muammolarga duch kelishadi. Bu esa bemorlarning hayot sifatini pasaytiradi, chunki ular doimiy ravishda o'z sog'lig'iga e'tibor berishlari va turli xil cheklovlarga rioya qilishlari kerak. Ushbu uchta kasallikning birgalikdagi ta'siri bemorlarning hayot sifatini yanada murakkablashtiradi. Masalan, yurak ishemik kasalligi va 2 tip qandli diabet o'rtasida o'zaro bog'lanish mavjud. Diabet yurak kasalliklari xavfini oshiradi, chunki yuqori qon shakar darajasi qon tomirlarining shikastlanishiga olib keladi. Shuningdek, surunkali buyrak yetishmovchiligi ham yurak ishemik kasalligi va diabet bilan bog'liq muammolarni kuchaytirishi mumkin. Bemorlar ko'pincha bir vaqtning o'zida bir nechta dori-darmonlarni qabul qilishlari kerak, bu esa ularning hayot sifatini yanada murakkablashtiradi.[2]

Bemorlarning hayot sifatini o'rganish uchun bir qator metodologiyalar mavjud. Bular orasida anketalar, intervyular va klinik baholash usullari mavjud. Hayot sifatini baholashda bemorlarning jismoniy faoliyati, psixologik holati, ijtimoiy aloqalari va umumiy salomatligi ko'rib chiqiladi. Anketalar orqali bemorlarning hayot sifatini baholashda turli xil ko'rsatkichlar, masalan, og'riq darajasi, energiya darajasi, ruhiy holat va ijtimoiy faoliyat darajasi o'lchanadi. Bu ma'lumotlar bemorlarning hayot sifatini yaxshilash uchun zarur bo'lgan strategiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi. Ushbu kasalliklar bilan og'riq bemorlarning hayot sifatini yaxshilash uchun bir nechta yondashuvlar mavjud. Birinchidan, sog'lom turmush tarzini olib borish muhimdir. Bu, to'g'ri ovqatlanish, muntazam jismoniy faoliyat, stressni boshqarish va zarur bo'lganda dori-darmonlarni qabul qilishni o'z ichiga oladi. Ikkinchidan, bemorlar o'z sog'lig'ini yaxshilash uchun tibbiy yordam va reabilitatsiya xizmatlaridan foydalanishlari kerak. Ushbu xizmatlar bemorlarning jismoniy va ruhiy holatini yaxshilashga yordam beradi.[3]

Shuningdek, psixologik yordam ko'rsatish ham muhimdir. Bemorlar ko'pincha o'z kasalliklari bilan bog'liq psixologik muammolarni boshdan kechirishadi, shuning uchun ularga psixologik qo'llab-quvvatlash kerak. Guruh terapiyasi, individual maslahat va stressni boshqarish dasturlari bemorlarning ruhiy holatini yaxshilashga

yordam beradi. Kasalliklarning o'zaro aloqalari va ta'siri murakkab bo'lishi mumkin. Ba'zi kasalliklar bir-biriga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi, boshqalari esa bir-birini kuchaytirishi yoki yomonlashtirishi mumkin. Misol uchun, diabet va yurak-qon tomir kasalliklari o'rtasidagi aloqa juda muhimdir. Diabet, qon shakarining yuqori darajalari orqali qon tomirlarini zararlashga olib keladi, bu esa yurakni ishlashini yomonlashtiradi. Bunday holatlarda, yurak-qon tomir kasalliklari diabetni yanada yomonlashtirishi mumkin, bu esa sog'liqni yanada murakkablashtiradi. Obezite ham metabolik sindromning bir qismi sifatida ko'riladi. Obezite yuqori qon bosimi, yuqori qon shakar darajasi va dislipidemiya kabi muammolarni keltirib chiqaradi. Bu holatlar bir-birini kuchaytiradi va sog'liqni yomonlashtirishi mumkin.[4]

Ruhiy salomatlik muammolari ham jismoniy kasalliklar bilan bog'liq. Masalan, depressiya yoki tashvish kabi ruhiy holatlar jismoniy kasalliklar, jumladan, yurak kasalliklari va diabet xavfini oshirishi mumkin. Buning sababi, ruhiy holat jismoniy faoliyat va ovqatlanish odatlariga ta'sir ko'rsatishi bilan bog'liq. Osteoporoz va artrit ham o'zaro aloqada bo'lishi mumkin. Osteoporoz suyaklarning zaiflashishi bilan bog'liq bo'lib, bu artrit bilan birga kelganda suyaklarning yanada zaiflashishiga olib keladi. Artrit esa osteoporozni kuchaytirishi va suyaklarni tezroq zararlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Infektsion kasalliklar va immun tizimi o'rtasida ham muhim aloqa mavjud. Ba'zi infektsion kasalliklar, masalan, OIV, immun tizimini zaiflashtiradi, bu esa boshqa kasalliklar, masalan, tuberkulyoz xavfini oshiradi. Immun tizimi zaif bo'lganda, organizm boshqa infektsiyalarga qarshi kurashishda qiyinchiliklarga duch keladi. Gipertoniya va buyrak kasalliklari o'rtasidagi aloqa ham e'tiborga molikdir. Yuqori qon bosimi buyraklarga zarar etkazishi mumkin, bu esa buyrak kasalliklarini rivojlantiradi. Shuningdek, buyrak kasalliklari gipertoniya rivojlanishiga yordam berishi mumkin. Yurak kasalliklari va nafas olish kasalliklari o'rtasida ham o'zaro ta'sir mavjud. Yurak kasalliklari nafas olish tizimiga ta'sir ko'rsatishi, masalan, yurak yetishmovchiligi nafas olish qiyinchiliklarini keltirib chiqarishi mumkin. Shu bilan birga, nafas olish kasalliklari, masalan, astma, yurak faoliyatini yomonlashtirishi mumkin. Kasalliklar o'rtasidagi o'zaro aloqalar har bir inson uchun individual bo'lishi mumkin. Bu aloqalar ko'plab omillar, jumladan, genetik predispozitsiya, turmush tarzi va muhit ta'siri bilan bog'liq. Shuning uchun, kasalliklar bilan bog'liq muammolarni bartaraf etishda shifokor bilan maslahatlashish va individual yondashuvni tanlash juda muhimdir. Sog'liqni

saqlashda profilaktika va zamonaviy tibbiy yondashuvlar ham muhim rol o'ynaydi.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, yurak ishemik kasalligi, surunkali buyrak yetishmovchiligi va 2 tip qandli diabet birgalikda bemorlarning hayot sifatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu kasalliklar bir-biri bilan o'zaro bog'liq bo'lib, bemorlarning jismoniy va ruhiy holatini pasaytiradi. Bemorlarning hayot sifatini yaxshilash uchun sog'lom turmush tarzini olib borish, tibbiy yordam va psixologik qo'llab-quvvatlash zarur. Bu yondashuvlar bemorlarning umumiy salomatligini yaxshilashga yordam beradi va ularning hayot sifatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qodirov, A. (2021). "Yurak ishemik kasalligi va diabet: o'zaro ta'sirlar va davolash usullari." Tibbiyot jurnali, 45(3), 123-130.
2. Murodov, S. (2020). "Surunkali buyrak yetishmovchiligi va uning hayot sifatiga ta'siri." Tibbiyot va sog'liqni saqlash, 38(2), 45-50.
3. Rahmonov, D. (2022). "2-tip qandli diabet bilan og'rigan bemorlarning hayot sifati: muammolar va yechimlar." O'zbekiston tibbiyot jurnali, 55(1), 78-84.
4. Isroilov, I. (2019). "Yurak ishemik kasalligi va uning psixologik ta'siri." Psixiatriya va psixologiya, 12(4), 67-72.
5. Abdullayev, E. (2023). "Surunkali buyrak yetishmovchiligi bilan og'rigan bemorlarning hayot sifati." O'zbekiston sog'liqni saqlash jurnali, 60(2), 90-95.
6. Xudoyberganov, M. (2021). "2-tip qandli diabet va yurak-qon tomir kasalliklari o'rtasidagi aloqalar." Kardiologiya va angiologiya, 22(3), 34-40.
7. Tursunov, A. (2020). "Hayot sifati va surunkali kasalliklar: bemorlarning tajribalari." Tibbiy tadqiqotlar, 15(1), 15-20.

Research Science and
Innovation House

